

Pardubice: příběh města. Východočeské muzeum v Pardubicích otevřelo novou historickou expozici.

Naprostá většina (nejen) velkých krajských měst přibližuje návštěvníkům svou historii, případně historii přilehlého regionu, prostřednictvím muzejních expozic. Výjimku však do nedávné doby tvořily Pardubice, které na tu svoji čekaly několik dlouhých desetiletí. V první třetině letošního roku se však Východočeskému muzeu v Pardubicích podařilo dovést do zdárného konce realizaci rozsáhlého projektu, finančně podpořeného Evropskou unií a Pardubickým krajem, jehož součástí bylo vybudování dvou moderních muzejních expozic v prostorách pardubického zámku: archeologické a historické. Archeologická expozice s názvem *Proti proudu času: Pardubicko v pravěku a raném středověku*, o níž bylo blíže pojednáno v předchozím čísle Východočeského sborníku, byla dokončena již na podzim roku 2015, historická expozice věnovaná dějinám města Pardubic od první písemné zmínky v roce 1295 po skončení první světové války a vznik samostatného Československa, se návštěvníkům slavnostně otevřela 7. května 2016.

Kromě samotné obsahové náplně historické expozice, která reflektuje celou řadu témat, událostí a osobností místního dění, je důležité zmínit také další významnou rovinu tohoto projektu, kterou je zpřístupnění návštěvníkům dosud uzavřených reprezentativních prostor východního a severního křídla pardubického zámku, výjimečných především díky dochovaným fragmentům původních nástěnných maleb nebo části malovaného trámového stropu z éry renesance.

Po obsahové stránce je expozice rozčleněna do pěti epoch, které jsou definovány chronologicky a jejich přechod zároveň souvisí buď s obecnými kulturně-historickými mezníky (Pardubice ve středověku, Od baroka k romantismu, První světová válka), nebo s působením důležitých činitelů/osobností nadregionálního významu spojených s pardubickým prostředím (Za pánů z Pernštejna, Od Pernera ke Kašparovi). Jednotlivá témata jsou pak návštěvníkům představena na ploše téměř tisíc metrů čtverečních za pomoci více než sedmi desítek textově-obrazových panelů s unikátními historickými fotografiemi, stovek trojrozměrných exponátů či několika

diorám. Expozice je doplněna rovněž interaktivními prvky například v podobě tzv. infokiosků, kde si zájemci mohou zábavnou formou prohloubit či ověřit poznatky získané při prohlídce výstavy. Důležité je rovněž zmínit fakt, že až na několik exponátů, které jsou kopiemi originálních předmětů, jejichž vystavení by z různých důvodů nebylo možné (kopie obrazů, kamenických prvků či listin), dokázalo Východočeské muzeum expozici vystavět na základě předmětů pocházejících výlučně z vlastních sbírek, což samo o sobě vypovídá o mimořádně rozsáhlém a rozmanitém sbírkovém fondu této instituce.

Co se týče těch – alespoň z návštěvníckého hlediska – nejzajímavějších exponátů, můžeme zmínit například řadu vysoce kvalitních středověkých a raně novověkých archeologických nálezů z prostoru Pardubic (mincovní soubory, „perněstejnské“ vodovodní potrubí, kožená obuv z klenebního zásypu apod.), rekonstrukci renesančního terakotového portálu měšťanského domu, funkční hodinový stroj z pardubické zámecké věže z přelomu 17. a 18. století nebo trojici dřevěných plastik jednoho z nejvýznamnějších představitelů východočeského barokního sochařství Ignáce Rohrbacha. Z období 19. století stojí za zmínku ruchadlo bratranců Veverkových, maketa parní lokomotivy Böhmen, s níž v roce 1845 přijel do Pardubic Ing. Jan Perner při zahajovací jízdě Severní dráhy císaře Ferdinanda či tzv. Krausův pokoj vybavený ve stylu měšťanského interiéru poslední čtvrtiny 19. století. Nechybí ani předměty vztahující se k počátkům pardubického sportu, tedy především k aviatice, cyklistice, motorismu a samozřejmě Velké pardubické.

Společně s realizací archeologické expozice se tak nejvýznamnější muzejní instituci Pardubického kraje podařilo jistým způsobem splatit svůj dluh v podobě absence pohledu do dějin krajského města a přílehlého regionu na základě komplexní prezentace muzejních sbírek. Nutno podotknout, že návštěvníci tento fakt velmi oceňují.

Ladislav NEKVAPIL

Vstupní část historické expozice s instalací věžního hodinového stroje
(foto: L. Vojtěchovský).

Éru pánů z Pernštejna připomíná mimo jiné kopie náhrobní desky
Vojtěcha z Pernštejna (foto: L. Vojtěchovský).

Konec 18. a první půle 19. století, v pozadí dřevorezby Ignáce Rohrbacha z 30. let 18. století (foto: L. Vojtěchovský).

Pohled do dílny aviatika Ing. Jana Kašpara (foto: L. Vojtěchovský).

Tzv. Krausův pokoj, stylizace měšťanského interiéru z poslední čtvrtiny 19. století (foto: L. Vojtěchovský).

Zprávy o literatuře

Ladislav NEKVAPIL, *Východočeští nekatolíci v době baroka a osvícenství: Chrudimský kraj v letech 1621–1781*, Pardubice: Univerzita Pardubice 2015, 240 s.

Kniha se věnuje vývoji fenoménu tajného evangelictví v pobělohorském období v prostoru východních Čech (tehdejší Chrudimský kraj), přičemž se snaží pojmenovat konkrétní faktory, které vedly k jeho přežívání. V první části publikace, postavené především na analýze archivních pramenů hromadné evidence ze 17. a 18. století, se autor zabývá například proměnami církevní správy na Chrudimsku, vývojem podílu nekatolíků v daném období, jejich obrannými strategiemi vůči moci oficiální církve a státního aparátu či problematikou náboženské emigrace. Druhá část knihy pak tvoří mikrohistorickou sondu do náboženských poměrů na východočeském panství Rychmburk, které je takřka ideálním prostorem pro sledování konfesijních interakcí či osudů konkrétních jednotlivců v nábožensky smíšeném prostředí.

Ladislav NEKVAPIL (ed.), *Kultura psaní v dějinách*, Pardubice: Univerzita Pardubice 2016, 374 s.

Publikace navazuje na realizaci výstavy a odborné konference na téma *Od hliněné destičky k tabletu: kultura psaní v dějinách* (Východočeské muzeum v Pardubicích, 2014/2015) a představuje zároveň první souborné zpracování tematiky vývoje písma a písemné kultury od nejstarších dob do současnosti v rámci české historiografie. Autorský kolektiv složený z odborníků z různých oborů humanitních věd v knize prezentuje dílčí i souhrnné výsledky svého výzkumu z pohledu archeologie, kulturní a literární historie, muzeologie či pomocných věd historických. Obsahem prvního tematického bloku je vývoj písma a písemné kultury od starověké Asýrie až po středověké Čechy. Autoři jednotlivých statí se zde zabývají jak změnami v užívání typů písem v různých obdobích a kulturních prostředích, tak i interpretací písemných památek v rámci dalšího historického či archeologického výzkumu. Další okruh předkládané publikace se zabývá rolí písma v rámci dvou pomocných historických věd – epigrafiky a sfragistiky – v období středověku a raného novověku. Třetí část práce se věnuje rukopisným pramenům vesměs osobní povahy (životopisy náboženských emigrantů, šlechtická a měšťanská korespondence, osobní deníky, výslechové protokoly), přičemž na konkrétních případech jsou zde představeny možnosti jejich badatelského využití, stejně jako metodologická úskalí při jejich zpracování. Předposlední blok je zaměřen na roli písma a způsob záznamu textu v literární tvorbě 19. až 21. století, kdy se tematicky přesouváme od „soupeření“ švabachu s latinkou v českých kuchařských knihách doby národního obrození až po literární útvary psané formou krátkých textových zpráv (SMS) na mobilní telefon na úsvitu nového milénia. Závěrečným tématem jsou pak psací pomůcky v kontextu vědeckotechnického pokroku, tedy od školních sešitů druhé poloviny 19. století, přes psací stroj až po technologie současnosti v podobě tabletu a elektronické čtečky knih.